

Mingae tsuña'chuve atesian'chu va Cuyabeno'sû tevue'jenma kundase'pama kanjaen'ñe

¿Junguesûtsû Cuyabenosû tevue'njen kundase'pama kanjaen'chu?

Ke tiveni am'bian'chumanda'tsû atesû'fa tevue'njen'sû kundase'pama kanjaen'chu'kaen, fue avûja'a usha'chu vata'tsû echhuen tsave jin'chu'chu kundase'pama kajaen'chu tuya'kaen tevu'en'jensûikhû. Va tevue'njen kundase'pama kanjae'ñe sumbuen'chuta'tsu Reserva Cuyabeno'su a'indekhui'khu tsun'chu. Va kundase'pama kanjae'ñe tsun'chunga ke atheya'chu kundase'pa jin'chuta'tsû sumbue'chu pûi va ñukha'tshia andeni kanse'sû kha'i a'indekhû kundase'pa'ye, tuya'kaen usa'chuve tsa kundase'pa'sû tevu'en'jenga tshatsha tevu'en'chuta'tsû Cuyabeno'sû dûshûndekhûi'khû tsun'chu.

Vama ke'i tsu'ñe anshae'ñenda'tsû khuan'gi a'ive injenge, fue'khu kundase'pama kundase'sû (tsandie kundase'sû, pûshesû u, mikumba me'in, ¿kundasesûndekhû!) tuya'kaen fue'khu paña'sû, ¿bupa pañasûndekhû! Majan kundasesûndekhûta'tsû kundase'pama kajaen'chumbe sepakhufanga ja'faya'chu tuya'kaen bupa pañasûndekhûja kundase'pama kajaen'chumbe utûfani.

Kundase'sû a'indekhûta'tsû tevu'en'jema kamba afa'ñakhaya'chu tuya'kaen tshatsha tevu'en'chu jin'chuma'khe kanje'ña'khaya'chu majan bupa pañasûndekhûnga va chipiri rande Cuyabeno'sû kundase'pama kajaen'chunga.

¿Mikumbatsû tevu'en'jensû kundase'pama kajaen'chuja ñua'me injinge'chu atesiaña'chunejan?

¿Minga'ninda'tiki asi'thaembi ñua'me min'ge'tshe injinge'chutsû tevu'en'thima kanjae'ñe tuya'kaen tevue'ñe? Tevu'en'thima ka'ñe tuya'kaen tevue'ñe atesû'ninda'tsû inja'tshi sumbu'thi fethayeya usha'chuma tsu'ñe, tsu'nindan'gi jukhaningaeja usha'faya injantshe injingue'chuma tsu'ñe ingi kanse'pane.

¿Junguesûne'tsû injinge ingi tevu'en'thima ka'ñe atesûye'ja ingi kanjan'je'chuma pañambi'ninjan? ¿junguesûne'tsû injingue tevue'ñe atesûyeja inge in'jan'chuma a'tatshe kundaye ushambi'ninjan? Va khuan'gi afa'chuta'tsû ñua'me injinge'chu kanjantevueña'chuve atesûye, tsa'kansitsû va tevu'en'jensû kundase'pama kajaen'chuja ñuame ñutshia injingue'chu atesiaña'chuneja.

A'tatshe kundaseye ushaye ingi asi'thaen'chuma, sema'faya'chungi injan'tshe ingi tansitshe afaya'chuma, ingi tisu in'jamba afa'je'chuma ñutshi khen in'jamba dyumbe afaye. Kundase'pasû tevu'en'jenma pa'ñatshe tevu'en'thima kamba kundaseyeta'tsû fuitaya ingi a'tatshe tuya'kaen fuengasûne pa'ñatshe kundaseye ushaye.

Khaufasû na'fa, kundase'pama kundase'je'chuma pañañenda'tsû fûiteya ingi a'tatshe paña'ñe atesûye tevu'en'thima kamba afa'je'chuma, ingi in'jan'chuma bithae'ñe tuya'kaen ingi pañamba jayi'chuma ingi tsuveni inja'ñakhaye.

¿Mingae tsuña'chu va Cuyabeno'sû tevuen'jen kundase'pama kanjaen'chui'khû?

1. Fue kundase'pama isûja tsumba tevuenjenjenkhua khuan'gui buña'chuve buñajan, tevuenthipa tevuenjenjenkhua tisia've tuya'kaen tshatsha tevuenthipama'khe tisia've. Khûipa'puenjan tevuenjenjenkhua agathu'pama ka'ñakha tise pavefa'sû andepa'sû útûfa'thi jin'chuma. Khuan'gi phiñakhûmaki am'biaña tevuenjenjenkhune, fue'khu tevuen'chusû tuya'kaen fuesû tshatsha tevuen'chusû'ma.
2. Tsa'kaen tevuenjenjenkhua tansi'siamba kani'nianjan tshatsha tevuenthipa tevuenjenjenkhua fue changu phiñakhû útûfani jin'the tsa Cuyabeno'sû tevuenjen kundase'pama kanjaen'chunga, tsumba anshaenthi'sû tshatsha tevuen'chuma kanjaenja a'i bupa paña'jefanga.
3. Khûiñaja tsa tevuenthipa tevunjenjenkhua phiñakhunga tansi'siamba majan tevuen'thima kamba kundeseje tsun'jen'chumbe phurutshe, kaentsû tevuen'thima kamba kundase'ñakhaye ushaye, tshatsha tevuenthipa tevuenjenjenkhua kha'i panshanshaen'jen'ni.
4. Ja'ñuja, kundase'pama kanjae'jenchumbe sepakhufanga khûtsûja tsumba kundaja tisû inisema tuya'kaen majan kema kundase fûiteye tsunjenchundekhûmbema'khe. Anshaenjan tevuen'thima kamba kundaseje ma'kan tshatsha tevuen'chuma ke a'indekhû bupa kaña'je'chusûma, kundase'pa anshaenthi'sû tevuen'jenjenkhua.
5. Injan'jenja keki kanse'pama afeya ke kundase'jechu kundase'pane, pui a'ikan kundase'pani jin'chune fuesû fuesû aya'fa jenkhuve tsumba kundaseja kaentsû ñukha'thia kundse'pave pañañe.
6. Aiyeje ke anshaen'thi'sû tshatsha tevuen'chune kundase nani'nda, sumbuenja tsa tevuen'jenjenkhua ke pavefanga tsumba kanjaenjan fuesû tse'thie jayichu tshatsha tevuen'chuma bupa pañasûndekhûnga. In'jaña'ki tevuenjenjekhua kambiaña'chu khen fue tsaikiki'khu kundase'pama athûfaensi athepa tuya'kaen fue kûna agathu'pa tevuenjenje'khuni jinsi. Tsa'kaeni tsu'ñakhaja usefa'pa'sûnga napiyan'gae.
7. Ke tevuen'thima kamba kundase'je'chu tevuen'jenjenkhua nani'ñakha'ta fuesûma kambia'ñakhaja. Tsa'kansitsû injinge'chu tevuen'thipa tevuenjenje'khu'sû phiñakhûma tansi'siamba am'biañe, va tsû fuitaya tevuen'thima ñutshe kamaba kundaseje.
8. Aiye'je kundase'pama nanin'da, tsunjan va tevuen'jembe sepakhufani manda'chu jin'chuma ti'tshe atesû'ñakhaye va Cuyabeno'sû tevuen'jensû kundase'pama kanjaen'chune.

Ma'kaengi sumbueñe usha'fa pa'khu injinge'chuma va Cuyabeno'sû tevuenjen kundase'pama kanjaen'chu'sûma:

- Va tevuen'jenni usha'chu manda'chu jin'chuma tsunjan ke atesûsûndekhûi'khû pûi kundase'pama nani'ñakha'ta, tsatsû kema fûiteya pa'khu injinge'chuma sumbueñe va teveuen'jen'sûma.
- Va tevuen'jei'khûta'ki semañe usha pûi kankhefa'sû a'ikhû, kuendzandekhûta'tsû kundase'sûve daye usha'fa tsunsi dûshûndekhûja bupa pañasûndekhûve. ¿Mikumba thû'seye usha'fambi pûi nakhû'sûndekhûma?
- Injan'tshi kundasesûndekhûma khûtsianjan, fue'khu pûi kundase'pa'sû a'ika'ne. Tsa'kaen tsu'ninda'tsû kundase'paja kanse'pama isûya usha'chu jenchu tuya'kaen fuesû fuesû jenkhu'i'khû kundase'ninja.
- Jeñañe'ki usha usha'chu jeñakhe'sûma kundase'pai'khû kaentsû ñukha'tshe pañañe. Akhia sûye ushaki jeñañe junguesû ûnjin'kaen jenkhe'sûma ûnjine kundase'je'ta, fuesû shishi'kaen jeña'chuve, jtsa'kaen ki usha'chuma tsuñe usha!
- Fue kundase'pambe usefa'pama kambianjan. Iñajañe'ki usha ke atesûsûndekhûma kaentsû kûna usefa'pave sumbue'nfaye kundase'pane, tsumba kaentsû tisû'pa tshatsha tevuen'faye tise'pa in'jamba sumbuen'chu usefa'pane.

- ¡Sumbuenjan fuesû kûna kundase'pave tsa tevuen'jen'sû kundase'pama kanjaen'chune! Injinge'ya'tsû ju'sû tevuen'jen A4 khen sù'chu fuesû kûna tevuenjenjekhue sumbueñe. Injan'jenjan, sumbueña'chuki tevuenjenjekhuaja enthingue tshatsha tevuen'chuma kaniaeñe kundase'pama kanjaeña'chunga tuyakan fuesû enthingue tevuen'chuma kaentsû majan kundase'sû tevuen'thima kamba kundaseye ushaye.
- Va tevuen'jeikhû injan'tshe semajan kaentsû ke atesûsûndekhû atesû'faye usha'chu cundase'pa ingi kumuna'sû jinchu'chuma. Sûja kaentsû tise'pa mamakhashendekhû tuya'kaen tise'pa yayakhasheyendekhûma iñaja'faye tise'panga kundaseye ingi a'í kundase'pa jinchu'chuma tsumba kaentsû tse'thie tsama tsun'faye tevuen'jen'sû kundase'pama kanjaen'chui'khû.

Ti'tshe atesûye tsuñ'a'chu:

Pûi kundase'pama nanin'da, kundase'faja ke atesûsûndekhûi'khû, tise'pa'khe asi'thaen'chuma pañamba. Tse'thie ki, atheya usha'chu iñajapaña'chu tuya'kaen tsuñ'a'chu jin'chuma tsata'tsû ñutshiya pûi cundase'pa'sû tevuen'jenne, tuya'kaen tsû jin fuesû iñajapaña'chu tuya'kaen tsuñ'a'chu pûi kundase'pa'ne tisia've. Vata'tsû fûiteya ti'tshe ñutshe tuya'kaen a'tatshe pañañe.

Ke tsuñe usha'chu:

- Antheja kaentsû dûshûndekhû kundasekhu'faye tise'pa atesû'je'chu ethikhûnga. Me'iontsû ñuua'me u ñua'menbichua afa'chu, antheja kaentsû puiyi'khu tise'pa asi'thaen'chuma afaye. Tsa'kaen tsun'datsû atesû'faya pûini afapa pañakhuye.
- Tsunjan usha'chu tshatsha tevuen'chuve tuya'kaen tevuenña'chuma tise'pama kaentsû fûiteye in'jaña'chuve, asi'thaenñe ma'kaen tsuñ'a'chuve atesû'faye, tuya'kaen tise'pa asi'thaen'chuma tshatsha tevuemba kanjaeñe usha'faye.
- Majañi'khetsû kema ti'tshe atesûmbi ke atesûsûndekhûma. Thû'sefangi o in'jafangi kaentsû ke va tevue'jenni tsuñ'a'chu jin'chuma tsumba atesûpa ti'tshe usha'chu fuesûve sumbuemba dûshûndekhûi'khû semaña'chuve sumbueñe dyumbe'yi junguesûma ti'tshe khangafakhue tsuñe injinge'ni, injamba junguesû kankhefa'sû dûshûndekhûmbe u junguesûve in'jañe atesû'chundekhûmbe tsuñ'a'chuve sumbueñe.

Iñajapaña'chu tuya'kaen usha'chu tsuñ'a'chu:

Va iñajapaña'chu tuya'kaen tsuñ'a'chuta'tsû tsuñe ushaye akhiajanga pûi kundase'pane. Ushaki tsuñe majama ke atesûsûndekhûi'khû semañe in'janda, ushaki pa'khu jin'chuma tsuñe u tsambi'ta fue iñajapaña'chuveyi, jinjinguembi'tsû! Ti'tshe injinge'chuta'tsû ke atesûsûndekhû kaentsû paña'faye tsumba tise'pa in'jan'chuma kundase'faye tuya'kaen asi'thaeñe cudase'pane, kaentsû afaye dyumbeyi pûiyi'khu dziyapa kuendzaningae dyaipa paña'jefani.

1. ¿Avuja'fatiki va kundase'pama? ¿Mikumba?
2. ¿Ma'kan kundase'pa'sû a'iaa'maki ti'tshe avûja'fa? ¿Mikumba?
Sûja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tise'pa ti'tshe avuja'chu kundase'pa'sû a'iaakan'ma.
3. ¿Jindi junguesû ke'i kundase'pa'sûma chi'ga'chu? ¿Mikumba? ¿Mingae'ki kambiañe usha'fa?
4. ¿Minga'tsû ke'ine kundase'paja? ¿Fuesû fuesû aya'fa jenkûti jin? ¿Ma'kan aya'fa jenkûmaki ti'tshe avuja'fa?
5. ¿Mane'tsû va kundase'pama sumbuen'fa khen ki in'jan? ¿Ateûtiki ma'kan kumuna'sû'ye'tsû va kundase'pama sumbuen'chu?
6. ¿Mingae'ki asi'thaen'fa kundase'pasû tshatsha tevuen'chune? ¿Ma'kan tshatsha tevuen'chumaki ti'tshe avuja'fa? ¿Mikumba?
7. ¿Avûja'fatiki ma'kaen kundase'pa naniñe'chuma? ¿Mikumba?

Ke atesûsûndekhûma sùja kaentsû tshatsha tevuen'faye fue tevuenjenje'khunga fue khangina'a usefa'pave kundase'pane tsumba kaentsû kundase'faye tsama.

Dûshûndekhûma sùja kaentsû tevuen'faye tise'pa in'jamba sumbuen'chu kundase'pa'sû usefa'pane.

8. ¿Majanda'tiki kundaseye in'jan'fambi fue kundase'pama tevuen'jen'sû kundase'pama kanjaen'chui'khû?

Ke atesûsûndekhûma suja kaentsû tisû in'jamba kûna kundase'pave sumbuen'faye.

Majandekhûta'tsû tevueñe usha'fa kundase'pama tsunsi kha'ija tsa kundase'pane'tsû tshatsha tevuenñe usha'fa.

Tapunakuna, ruranakuna:

Aiye'je va kundase'pama kanjan nani'nda, semajan ke atesûsûndekhûi'khû vani jin'chu inajapaña'chu tuya'kaen usha'chu tsuña'chu jinchui'khû. Ñua'me injinge'chutsû anshaen'thi'sû inajapanachui'khû anshaemba jaye, tsumba, ushaye'nijan pa'khuma naniñe. Tsa'kaen tsu'ninda'tsû dûshûndekhûja a'tatshe pañamba asi'thaemba kundaseye usha'fa tsa kundase'pane.

¿Maningaetsû ûnjinja ja?

1. ¿Maningaetsû tsûipa jayi Juana tsa thesija?

2. ¿Junguesûne'tsû nai'ki chipirija injinge Juanane?

3. ¿Mingae'tsû da'je ûnjinve me'ioninja?

Ke atesûsûndekhûma inajanja kaentsû tshatsha tevuenñe mingae da'jechuma ûnjin tûimbi'nijan.

4. Pa'khu na'en tsampini jin'chu samba'nijan, ¿mikumbatsû Tomas tsa sukûja chan'dia ande jinningaeja chhajin ja pañañe mingae dapatsû pa'khu tsampija samba'je?

5. ¿Mingae'tsû athian sefakhunijan ûnjin tûi'jenijan?

Ke atesûsûndekhûma inajanja kaentsû tshatsha tevuen'faye mingae'tsû athian sefakhu tuya'kaen tsampi ûnjin tûi'jenija.

6. Injankanfaja tisûma fue ûnjin sùn'dû'chu khen, ¿minga'tsû ke tsaiki na'enga napiye'ja?

Inajanja ke atesûsûndekhûma kaentsû tisûma fue ûnjin sùn'dû'chu khen in'ja'ñe, tsumba kaentsû tshatsha tevueñe tise ma'kaen na'enga napi'chu tsaikima.

7. ¿Mikumbatsû ñumbiye'je cuendza tuya'kaen atesû'chu atsa tava'jinja?

8. ¿Junguesûmatsû athe'fa Juana tuya'kaen Tomasja tsampi'ye tsûi jayisi ti'tshe ju'rutshe da'ninja?

9. Tisûma in'jakan'faja Juana tsa thesi u Tomas tsa sukû'kaen jumba'chu katikhû santshia'ni khutsû'khia'kaen, ¿Mingae da'jechuveki in'jan'fa? ¿Mingae'ki asithaen'jen'fa?

10. ¿Mingae'tsû daya ingi ti'tshe ti'tshe kini'sima thûthû'pue'ni?

11. ¿Mingae'tsû daya ingi nasipakhûja ûnjive me'ioninja?

12. In'jankan'faja Tomas tsa sukû vani ingi kumunani ja'ñu jipa tise kundaya'chuma kunda'chuekan'jan, ¿mingae'te sùya?

13. ¿Mingae tsuñe usha'fa kaentsû ûnjin jinchuye, na'en sambambe kañe tuya'kaen Juanaja khembeyi napi'jeye ushaye singûkhûni?

Inajanja dûshûndekhûma kaentsu tshatsha tevuen'faye tise'pa mingae tsumbatsû santshe tsampi da'je'chuma fuiteye usha'fa.

Ñukha'tshia dyandyakhû

1. ¿Mikumbatsû Pedroja khipue'sû? ¿Mikumbatsû ambe'yi kan'jen?

2. ¿Mingae'tsû da Pedro yayakhashe'yei'khû? ¿Manitsû kanjen Pedro yayakhashe'yeja?

- Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tise'pa yayakhasheye u tise'pa mamakhashendekhûma
3. ¿Mikumbatsû Pedroja tisûyi jaye dyuju tsampiningae? ¿Ke'imanda'ti dyue'ña tsampini tisûyi jaye?
Iñajanja ke atesûsûndekhûma kaentsû asi'thaen'faye tise'pa minga'ni dyue'sû'chuma tsumba kaentsû tshatsha tevuen'faye tsama kajaeñe.
  4. ¿Mingae'tsû da Pedro nai'ki chipirima ise'ninda?
  5. ¿Mikumbatsû Pedro yayakhashe'yeja khipue'sûi'khû kan'jen?
  6. Pedro yayakhashe'yeta'tsû sù tise ayuninde athiaña. ¿Minga'ya'tsû tsa ayu'uchu khien ki asi'thaen'fa? ¿Mingae'te Pedroma tise yayakhashe'yeja sùya ayuni?
  7. ¿Ke'ita'tiki ayu'uye atesû'fa tisû yayakhashe'yei'khû? ¿thesima ayu'uye atesû'fatiki? ¿Junguesû ñua'me injinge'chu ayu'uchuma am'bian'fatiki?
Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tisû'pa junguesûma ayu'uchuma u tsambi'ta tise'pa in'janda Pedro tise yayakhashe'yema tise ayuni kachai'chuma.
Tise'pa in'janda, ke atesûsûndekhûta'tsû tevuemba kundaseye usha'fa tise'pa junguesûma ayu'uchuma
  8. ¿Minga'tsû tsa ñukha'tshia dyandyakhû Pedronga tise yayakhashe'ye afe'chuja?
Iñajanja ke atesûsûndekhûma kaentsû asi'thaemba tshatsha tevuen'faye tsa ñukha'tshia dyandyakhûma.
  9. ¿Junguesû ñua'me injinge'chumatsû Pedroja kundaya'chu tise kumunanga? ¿Mingae'te sùya tsa ñukha'tshia dyandyakhûma utsian'si pûiyi'khu a'i tise'ma paña'jen'fani?
  10. ¿Mikumbatsû injinge'chu a'indekhû, aña'chundekhû tuya'kaen pa'khu kansia tsampini jinchu'chuja fuen'gatshe injankhupa kanseye atesûye?
Ke atesûsûndekhûma iñajanja kaentsû asi'thaen'faye minga'ya'tsû pa'khu andeja a'indekhû fuengae injakhupa aña'chu tuya'kaen pa'khu kansia jinchuchui'khû kanseye atesûmbinija.
  11. Pedronga tise yayakhashe'ye afe'chu dyandyakhûta'ti tise'ma fuitaya kumuna'sû a'indekhû tise'ma paña'faye. ¿Mingae Pedro suya khienki in'jan'fa tise a'indekhûnga? ¿Mingae'ki ke'ija su'faya ke kumunanga ke'ikhe Pedroa'kaen ñukha'tshia dyandyakhûma am'bian'chuekanjan?
Dûshûndekhûma iñajanja kaentsû tevuen'faye u tshatsha tevuen'faye junguesû ñua'me injijge'chumatsû tise'paja sù'faya tise'pa kumunanga?

Kanse'pata'tsû tuya jukhaningae jayi

1. ¿Mikumbatsû aindekhûja kundase'pa ashaenthinijan thesima dyu'ña mueñe in'jan'fa kumuna'ñe? ¿Minga'ninda'ti thesija ke kumunani vathi'chu? ¿Mingae'tsû da?
2. ¿Manitsû Nantu, va kundase'pa'sû injinge'chu a'ia'kanve ambian'chuja?
3. ¿Mingae'tsû da va kundase'pa'sû injinge'chu a'ia'kan tise ambianchu Nantuma fuesû kankhe purutshiani kan'sû ja'ta?
4. ¿Mingae'tsû sù tsa tusevapa kun'sija ainma, tise fuesû kankheni japa thuvakhueñemba iñakha'chuma vey a khûi'ni ji'ta?
5. A'ia'kan injinge'chu, tsa ain, tsû injan muen thesi tise'pama ñutshe kansi tise ijama'chu tsusini uya'chuma. In'jankan'faja tsa kan'chuma. ¿Mikumbatsu thesi kan'chuja ñukimbi'e athian?
Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tsa thesi ñukimbie kan'chuma.
6. ¿Jungueje'tsû thesija kumunambe junifafanga iseye in'jan?
7. ¿Jungueje'tsû aindekhûja fûiteye in'janfa thesima kaentsû kumunambe junifafanga japa tise pûshema kachaiye?

8. ¿Mikumbatsû thesija tise pushei'khû kachaikhupa dû'shûma am'biañe ushambi? ¿Junguesûtsû tise'nejan aiye'pa?
Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tsa aiye'pa jinchu'chune thesi tuya'kaen tise pûshe kachaikhuye ushambichua'ma.
9. ¿ke'ita'tiki viani kanse'chu antiandekhûma am'bian'fa va kumuna'sûmbichua'ma? ¿Aiye'pambi'ti ke'i viani'sû antiandekhûni pasian'gaye? ¿Junguesû aiye'patsû jin ke'i japa pasian'gaye'ja?
10. ¿Mingae'tsû da u'ma andyu'paki ataja? ¿Mingae'tsû aindekhûja tsun'fa thesima fûiteye?
11. ¿Mingae'tsû tusese'khua kun'sija sù ain tsusinakhûfanga tise kue'jeni tise ambian'chu Nantui'khû savu'jeni?
12. Kun'si tusese'khua'ta'tsû sù aingaja paña'jende thesi dû'shûma kankhembe junifafama. ¿Mingae'ki asi'thaen tsa tshatsha tevuen'chumajan?
Iñajanja ke atesûsûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye thesinakhûma kumunambe junifafani pañen'je'chuma
13. ¿Mikumbatsû injinge'chu kaentsû thesija junifafanga japa tise pûshema kachaipa dû'shûve am'biañe? ¿Mikumbatsû injinge'chu kaentsû thesi atapaye?

Atsa tavan'jin tuya'kaen baju

1. ¿Mikumbatsû Linaja uya'khupa anañe ushambi? ¿Minga'ninda'tiki ke'ija anañe usha'fambim'bi asi'thaemba? ¿Junguesûne'ki?
2. ¿Mingae'tsû daye'kan atsa tava'jinma thûthû katipa rande patû tsaikima tsun'chuekan'da? ¿Mingae'tsû bajuja tsun atsa tava'jinma se'pipa kuiraye'ja?
Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye mingaetsû da'je baju atsa tava'jinma se'pipa khûshaen'ni?
3. ¿Jungueje'tsû Linaja thesia'ka'en undikhûpa ja?
4. ¿Mingae'tsu bajuja sù Linama tise thesia'kaen undikhûpa atsa tava'jinni napi'nijan?
5. Bajuta'tsû Linama sù atsa tava'jinda'te tise tsa'u. ¿Minga'tsû tise tsa'u? ¿Junguesûne'tsû u minga'sitsû ingi tsa'u khenja injinge ingi kanse'thi?
Iñajanja dûshûndekhûma kaentsû tise'pa kanse'chu tsa'uma tshatsha tevuen'faye
6. Kundase'panga, Linatsû tisû injanmachuni iñajapaña injingeti tsampima dañumba ti'tshe ñutshe kanseye. ¿Mingae'ki ke'ija asi'thaen'fa tsesûne?
¿Ñutshiti tsampima dañumba ti'tshe ñutshe kanseye?
7. ¿Mikumbatsû thesija chigatsû afe'puenjan khen sù Linama tise tueki tsauningae jayi'ni?
8. In'jankan'faja tisûma Lina khen, tumba bajui'khû kundase pasapa tueki ke'i kankheni ja'ta. ¿Mingae'ki ke yayandekhûma sùya tsa rande patû tsaikima tsuñachune?
Tshatsha tevuenjan u tevuenjan Lina tise yayandekhûnga sùya'chuma.
9. Asi'thaenkan'faja va ingi kumunanga rande patû tsaikima iye tsunjen'fa khen. ¿Minga'ya'chutsû tsa tsaikija ke'ine? ¿Junguesû jin'thimangi se'pipa kuirafaya'chu tsa tsaikima tsun'jen'fani?
Iñajanja ke atesûsûndekhûma kaentsû tshatsha tevuen'faye tsaiki tsampiye ja'chuma, mingae japatsû tsa tsaikija usha'chu injinge'chu jinchu'chuma dañumbe'yi ingi kankheni napiya.

Elaborada por María Vallejo, María Paz Dávila y Paula Terán O.

Esta guía es libre de derechos de reproducción. Puede ser impresa y difundida por cualquier vía, siempre y cuando mantenga los créditos correspondientes. Material de distribución gratuita, prohibida su venta.

© 2022 WWF Ecuador

Trabajamos para conservar la naturaleza para las personas y la vida silvestre.

juntos es posible. www.org.ec